

GAZETA

DE TRANSILVANIA.

№ 1

(КЪ ПРЕАЛАТЪ ВОИЕ).

АЛ VI-ЛЕА

№ 91.

Brashov, 15. Noembrie.

1843.

Трансилванія.

Брашов. Ан адвария комунитзцеі дистриктуале дін 20. Ноемврие ла вотизареа динтзие с'ащ алес депзтат пентрѣ 8 ниверситате (че іарзш се маі адзньз ан Сісіѣ) Д. сенатор ші директор де полиціе Іосіф Траш, іар ла а доа гласѣре Д. сенатор ші пріесс де трибуналѣ доминал Матеіѣ Ласка ші пентрѣ антзмпладе дакз вреѣнѣ дін депзтаци н'ар прімі алевереа, се маі аласе ка амплинаторіѣ де лок Д. жѣде ал четзці І. де Алеріхсфелд.

Ан 22. Ноемврие фзкзндѣсе адварие нзмроасз а комунитзцеі четзцене, с'ащ алес де сенатор кз маіоритатеа гласѣрілор Д. Фрідерік Хонігбергер.

Діета дін Унгарія ші чеа дін Трансилванія.

(Зрмаре.)

Ан Унгарія ка антр'о царз че есте ші ѣа конституціоналз, дрептѣла алкзтѣріеі де леці кзвеніндѣсе де о потривз монархѣлѣ ші націеі, антрѣ денѣміреа мзѣвларілор діетеі амбеле пзрці ащ інфлѣнцз, ансз кз ачеа деосебіре де Ардеал, кз пзньз кзнд ачї націа іа парте ла дінѣміреа тѣтѣлор, адекз оарешкѣм ші ла а регаліцілор, ан Унгарія денѣміреа ѣнора віне деадрептѣла ші нѣмаі дела монархѣла. — Репрезентациа ан діета Унгаріеі прін пѣтереа артіколѣлѣ органік І дела 1608 се ампарте ан патрѣ пласе сащ стате: 1) а челор бісерічеці; 2) а магнацілор; 3) а новілілор де рѣнд (комѣні); 4) а четзцілор крзїеці. Ачеціа тоці ан Унгарія се адзньз ан доз касе, нѣ ка ан Трансилванія, ѣнде регаліціі ші депзтациі шед ші се сѣзтѣек тот ла ѣн лок. Ан каса де сѣс а Унгаріеі се репріентз арістократіа маі налтз ан персоанз (тоці кзці ащ ѣжѣне ла врѣтз леціѣтз) ші ѣн депзтат ал Кроаціеі; ан каса де жос ѣ репріентатз носілімеа ші

четзціе нѣмаі прін депзтациі алешї, каріі ащ сз лѣкре дѣпз інстрѣкціале че прімеск діла алкзторі. Дѣпз ачестеа пѣтем специфіка пе мзѣвларі адекз:

1) Да табла магнацілор пресідентѣла есте палатінѣла цзреі, ші нефіінд ачестеа де фазз, жѣделе цзреі, сащ мзѣвларіѣла кареі ѣрмеазз.

а) Да локѣла дінтзїѣ стаѣ епіскопї діецезанї ші тітѣларі, романо-католичї ші гр. ѣнїці, препосітѣла чел маре дела Аграм (ан Кроація), абателе де Ст. Мзртін, абациі ші препосіціі мзѣвстірілор пропріетаре домате де краі, апоі архіепископѣла ші епіскопї гр. вѣнїці.

б) Магнаціі, каріі сащ сѣнт магнаціі дін дегрегзторіе, сащ дін нащере. Магнаціі дін дегрегзторіе сѣнт домніі, пе каріі аі нѣмім стегациі аі цзреі, адекз: палатінѣла, жѣделе цзреі, (ѣн ворнік), мареле тавернаріѣ, м. коміс (agasonum magister), м. пѣхарнік (dapiferorum?), м. келаріѣ (кѣлѣер pincer narum), м. ѣшіеріѣ (ianitorum), кзпїтанѣла пззїторіѣ де трѣн ші канчеларіѣла Унгаріеі*). Дѣпз ачеціі домніі стегациі, каріі се нѣмеск ші баронї аі цзреі, ѣрмеазз чеі доі пззїторі де короанз ші феїшпанїі мошениторі ші скїмбзторі а комїтателор. Дѣпз ачеціа він-магнаціі нзскѣці аі цзреі, кѣм дѣчїі, графїі, баронїі, каріі тоці капзтз регале спре а венї ла діетз. Да 1830 с'ащ кіемат ла діетз ші ачеі магнаціі де Ардеал, каріі ащ ші ан Унгарія мошїі, іар акѣма се кіамз нѣмаі ачеі арделенї, каріі ашї ащ рангѣріле де графї ші баронї прін каналѣла канчеларіеі дін Унгарія. — Дін ачестеа кѣноащем, кз каса магнацілор Унгаріеі се деосіевеце де але алтор цзрі конституціонале спр. п. деа Франціі ш. а., ѣнде аша нѣміціі Пєрі ашї ащ рангѣла дела дінѣміреа монархѣлѣ, іар нѣ дін нащере. — Маі анколо магнаціі, каріі нѣ мерг ла діетз ан

*) Прекѣм се веде ачї, рангѣріле ачестеа нѣ се потрїбеск тоате пе ромзніе. Ачела, каре вре а фаче паралеле, дескїдз ші пе Verbüczї П. І. т. 94. Рід.

персонал, аші пот тріміте персоналі локоції-торі, ачешіа ансз а8 шедеге н8маі ан каса деп8тацілор. Аша дар ан діета дела 1840 ера ан каса магнацілор

Дін прелациї кісерічеші	28
Домніі стегарі	9
Пвзиторіі (короаней)	2
Фішпанії, карії н8 ера тотгодатз ші архіпвсторі са8 стегарі бароні	18
Г8бернатор8ла дін Фі8ме	1
Деп8тат8ла Кроациї	1
Магнаціі тоці	102

С8ма 161

Ан каса деп8тацілор пресідент8ла есте персонала8ла крзіск, каре е ші пресідент8ла таблї крзішї, іар мзд8ларїї єї с8нт

Мзд8ларїі таблї крзішї	21
Ж8деле маре ші (алці) дої деп8таці аї Кроациї	3
Аваци ші препозиці	5
Деп8таці дела капіт8ла (преоцишї)	22
Кзте дої деп8таці дела 52 комітате	104
Граф8ла дела Т8рополіа (ан Кроациа)	1
Деп8таціі Іазігілор ші а В8манілор	2
Дела 49 четзці кр.	70
Дела орашеле Хаїд8че	2
Деп8тат дела Фі8ме	1
Персоналіі магнацілор ші а епіскоп-лор, карії н8 се афла де фацз	233

К8 тоці 464

Астфелї8 діета ста дін 625 мзд8ларї. Дакз ар фі де фацз тоці магнаціі ші архіпвсторїі ші ар тріміте тоате орашеле кзте дої деп8таці н8мзр8ла мзд8ларїлор ар трече песте 800. Ан п8нт8ла ачїста репрезентаціа 8нгарїї сїамзхз к8 а Брїтанїї, 8нде асеменеа н8мзр8ла мзд8ларїлор касїї де с8с н8 є статорнік, іар ан каса ком8нілор, 8нде є репрезентат попор8ла се афлз кам ла 658 деп8таці алешї де кзтре респектївеле і8рїсдікції. (Ва 8рма.)

8нгарїа.

Пожон. Дїетал. Табла магнацілор ан 7., 8., 9. шї 10. Ноемврїе се сфзт8ї тот н8маї ас8пра сїстемї темніцілор л8вна ла дєсбатїре 8н8ла кзте 8н8ла параграфїі чей м8лаці проїектаці ан каса деп8тацілор. Н8з н8 не стз прїн п8тїнцз дін прїчіна зн8сцїемї ло-к8ла8ї а амзртзшї тоате фр8моделе дїсба-терї фзк8те ас8пра ачїстїї матерїї, — ан-сємнзм н8маї атзта, кз стат8рїле 8нгарїї к8 прїлеж8ла ачїста вздїрз пе тот паш8ла но-біліме де к8цїте шї мзнгзїтоаре і8вїре де о-менїме. —

Ан шедїнца дін 11. Ноемврїе вєні ла мїжлок 8н п8нт, каре аз88 прїчїнз 8а дї-

сн8те маї л8нцї. Се чере адїкз ан парagr. 325, ка ла „мареле сфат крзіск локоці-торї8“ сз се маї адоце шасе консіларї фз-рз нїчї о прївїнцз ла ран8ла четзцєан, (а-дїкз дін новїлї шї нєновїлї де о потрївз). Рєс8латат8ла ф8, кз маїорїтатеа се анвої а се дїн8мі спре зїс8ла скоп н8маї патр8 кон-сілар.

Каса деп8тацілор панз ла 11. цїн8 м8лате аз8нзрї н8маї чїрк8ларе, іар ан ачїстз зї се івї 8н проїєнт, аз8нз каре 8нгарїа пе вї-торї8 сз цїе діетз пе тот ан8ла ан л8нїке де єарнз, іар н8н8маї ла 3 ані одатз. Де-п8таціі ас8пра ачїст8ї п8нт н8авеа інстр8-кції дела респектївеле лор комітате; аша дар се хотзрж а се амзна сфзт8їреа, пзхнз ла прїмїрїа де інстр8кції. —

— Цїрї дін комітате. Комітат8ла Сатмар алєасе деп8таці ної ла діетз пе Ва-лентїн 8раї к8носк8т8ла ацітатор шї пе Ал. Табанї. — Комітат8ла Пїчїї цїн8 аз8наре трї-местралз ан 14 Ноемврїе шї антре алїеле лшї аз88 пзрєреа шї ас8пра крзіск8ла8ї ре-скрїпт дін 22. Окт., дїкларзнд, кз ачїлш ар взтзма автономїа касїї де жог, каре ка орї че корпорацие ар авеа арєнт8ла а сеї о-кзрм8ї ан лонтр8ла сзї аз8нз план; аз8на-рєа ансз рєк8носк8 тотгодатз, кз н88 фост, к8 сфат а опрї ан діетз пе деп8таціі Кроа-ціїї дела лїмеа латїнз. Ансфзршїт тот8ш деп8тацілор локалі ла діетз лї се трїміте ін-стр8кціе, ка ан п8нт8ла ачїста сз се іа аз-нз ампрєї8рзрї. — Комітат8ла Зала анкз ав8 аз8наре ла 10. Ноемврїе Фр. Дєкк вєні шї єл шї ф8 прїміт к8 маре єнт8сїдєм де кзтре аї сзї; партїда ансз а л8ї Форїнтош аз88 іарзш прїчїнз ла фрєкзрї 8ржтоате фод-те. Се чїтї шї дїчї кр. рескрїпт дін 12. Окт. дат ан фавор8ла Кроацилор. Дєкк се сїлї а стзпзні аз8х8рїле шї прїн 8н к8взнт л8н8 де 8н чїас стоарє хотзржрєа, ка Мїнїстатїа Са сз фїе р8гатз а рєтрацє поменїт8ла рє-скрїпт. — Асєменеа шї комітат8ла Шомогї ан аз8нареа дін 2. Ноемврїе лшї аз88 пе фацз к8 дїст8лз фєрвїнцєалз дорїнцїле салє ан прївїнца лїмбєї магіаре шї ас8пра Кроа-цілор, дїкларзнд, кз ачїшїа н8 анчїатз а фачє план8рї ілїрїче прїмєждіоде націоналі-тзцїї магіаре. —

Цара ромѣнеакѣ.

Б8к8рє шї, 5. Ноемврїе к. в. 8н8ла дін чєле маї ансємнзтоаре рєс8латате а єстїнїн-цїлор прїнц8ла8ї Ромзнії ан Константїнопол, се фзк8 п8влїк8ла8ї к8нотк8т ананте к8 док зїле пе кале офїціалз. Ачїлш єсте фєрман8ла марєл8ї с8латан, прїн каре Цзрїї ромзнецїї се ангз88ї пе вїторї8 деплїнз ск8тїре де в8-мз пе саре шї пе нїгоу8ла де трансіто прїн

Турція, іар вама пентрѣ продуктеле ши алте мърфі де Цара ромънеаскѣ че се дѣк ан Турція, вама се скаде ла 5 процент; антр'ачеа Цара ромънеаскѣ къщигѣ арентѣла ка пе виторіѣ дела мърфіле стрѣне, каре интрѣ а коло, ан лок де 3 процент към се лѣа пѣнѣ ачі, сѣ се еа 5 ла сѣтѣ. Поате къ песте пѣцин веці прімі ачест докѣмент импор- тант традѣс ан ромънеше прікъм с'аѣ ши пѣблїкат ши каре атѣт пентрѣ Цара ромъ- неаскѣ, кът ши пентрѣ провинціал мърѣинаше ва абеа ѣрмазрі непергѣндїте. Ан че пѣнт де време се ва анчепе вѣмѣреа къ 5 ла сѣтѣ анѣме ан прівїнца цѣрїлор аѣстриаче, пѣнѣ асѣзѣ н'ам афлат, атѣта ансѣ есте ка щїѣт, къ маї сѣнт а се амплїні нѣмаї ѣнеде фор- малїтѣці, іар прїнчїпѣла є пѣс де зѣстѣм.

Chronica.

БРИТАНІА МАРѢ. Лондон, 4. Ноември. Прочїсѣла лѣї О'Коннел ан контра вецілор де маї наїнте нѣ с'аѣ нѣдѣшїт, чї с'аѣ мѣтат ла трїбѣналѣла чел маре, ѣнде прїсїдентѣла жѣ- декѣторїѣ есте Бѣртон, бѣрват къноскъѣт ка іѣвїторїѣ де дрїптѣте.

ОСТІНДІА ши ЛАХОРЕѢ. Цїрї импортанте. Внглѣзілор маї де нѣ лї се ва да прїлїж а- сѣзѣ мѣне а маї къщїга о царѣ маре ан Асіа. Амперѣтѣла дїн Пенѣїаб (ші Лахоре) Шїр Сїнг прїсїтїнѣла Ѣвропеллор ан ѣрма ѣнѣї комплот маре фѣ оморт ан 15. Септемврие ампреѣнѣз къ фїїї сѣї ши вїсїтерїа лѣї кареа се спѣне къ се ѣркасе ла о сѣмѣ де 400 мїліоане фїор. арїнт, фѣ прѣдатѣ. Ычїга- шѣла аѣ пост пѣтернїкѣла мїнїстрѣ Дїан Сїнг, каре ансѣ ши ел къѣѣ ан ѣрмазтоареа зї де мѣна алѣї ѣчїгаш. Се къвїне а ансѣмна, къ оцїрїле дїн Пенѣїаб сѣнт депрїнсе — пе кът се поате ла асіаці — дѣнѣ такїка ѣѣ- ропелнѣз прїн бѣрѣаці францозі ши корѣїканї, карїї се оцїсерѣ сѣнт Наполеон. Ценералѣла Бенѣѣра (тот ѣвропелн) сѣѣ анїпѣтат а прїнде пе мїнїстрѣла ѣчїгаш де амперѣт (Махарад- ѣїа) ел ансѣ фѣ алѣнгат де пѣтереа конспї- рацілор. Омортѣ с'аѣ фѣкъѣт зїоа къ прїлї- жѣла ѣнеї маневре марї. Чїтѣтеа къпїталѣ Лахоре нѣ є департе де хотарѣле стѣпѣнї- рїлор енглѣзѣці, се спѣне ансѣ къ Внглїзїї агокамдатѣ афлѣ къ кале а рѣмѣнеа нѣмаї прївїторї мѣці, пе семне пѣнѣз кънд анархїа се ва анчїпѣ бїнїшор песте тоатѣ цара ре- волѣтѣ. (Газ. ѣнїв. ш. а.)

ТУРЧІА. Константїнопол, 25. Окт. Ын тѣтар трїмїс аїчї ан фѣга маре дїла паша дїн Ніса адѣчї цїреа, къ ан орашѣла Брана (нѣ Варна) спре амїазї дела Ніса се фѣкъѣрѣ турѣѣрѣрї фоарте ѣрѣте. Поарта порѣнчїсе а се рїдїка дїн ачїст цїнѣт 500 рїкъѣці турчї. Кънд ера сѣї адѣкѣ пе ачїціа ла ораш, єї

стѣтѣрѣ ан вонтрѣ, ѣрмареа фѣ, къ къ ре- кѣції се ѣнїрѣ фамїларїї лор ши турчїмеа де прїн сѣте, ва ши мѣлїці солѣаці алѣанѣзї андемнѣці де пофта жафѣрїлор. Рѣскѣлації се мѣлїцїрѣ ла кътїва мїї ши фѣрїошї анкѣр- сїрѣ аѣѣпра орашѣлї. Команданѣла Алѣане зїлор фѣ сїлїт а се рѣтраѣе ан фортѣрѣацѣ; спѣрѣації рѣвелї нѣѣоїрѣ ан касїле къщїнї- лор, лѣзарѣ вѣрѣації ши фемїї ан прїнсоаре, рѣшїнарѣ ши рѣпїрѣ фѣчоареле, прѣдарѣ вїсе- рїчїле къщїне, ла дѣѣ ле дѣѣѣрѣ фок. 24 чїсѣрї цїнѣ фѣрїа турѣѣрѣацілор. Ан зїоа ѣрмазтоаре адѣнѣнѣѣсе рѣвелїї хотѣрѣрѣ а порнї ла Ніса. Пауѣла де аїчї се гѣтїа аїї опрї ши аїї рѣсѣнѣдї де се ва пѣтѣе. — Цїрїле ачестеа скѣрѣїрѣ фоарте пе оаменїї порѣці, кареа маї алѣс дела рѣволѣціа дїн Аїїна анкоаче се фѣрїше а нѣ да къщїнїлор прїчїнѣ де не- мѣпѣкърї. Д. Тїгоф аѣ ши словозїт о нотѣ кътрѣ Рїсѣ Вфендї, антрѣ карїа ел чере са- тїсѣфакціе пентрѣ прѣдарїа вїсерїчїлор ан Брана ши пентрѣ нечїнїстїреа лїцїї грѣчїї. (Г. ѣн.)

Дїла дѣнѣрѣ, 25. Окт. Вѣїерїрїле а- сѣпра грїѣтѣцілор че сѣѣрѣе корѣвїїле ла гѣра дѣнѣрїї Сѣлїна, се амѣлѣцек пе зї че мїрѣе. Корѣвїрїї чїї маї пѣціці антрѣск, къмкъ де кънд Сѣлїна є ан стѣпѣнїреа рѣшїлор а трїа парте прѣдѣ дїн адѣнѣчїме'шї. Нѣсїнѣла фѣрѣ а се маї кърѣці се грѣмѣѣше асѣфелїѣ, ан- кът песте кътѣѣѣ време корѣвїїле маї мѣрї нѣ вор маї пѣтѣе интра ши єшї. — (Ачестеа ле авїм дїн газета прѣсїанѣ де Колонїа. Ѣѣ- ропелнїї ваѣѣ де сѣнт адѣѣрате. Ної дїн парте не къношїем дїн трактатѣла де Адрїа- нопол анѣме арт. 3 ши іарѣш трактателе Аѣстрїеї ши а Брїтанїї, каре къпрїнд мѣсѣрї ши анвоїлї аѣѣпра дѣнѣрїї.)

ГРѢЧІА. Къмкъ алїѣрїле депѣтѣцілор фѣ- рѣ ансоціте ла мѣлѣе локѣрї де турѣѣрѣрї, се адѣѣѣрѣаѣѣ деѣѣѣрѣшїт прїн порѣнѣка чїр- кълаѣѣ а мїнїстерїѣлѣї дїн лонтрѣ къ датѣ дїн 27. Септ. к. в. Нр. 13 982, ан каре се амерїнѣѣ пѣдѣапѣѣ грѣа тѣѣѣлор, карїї вор маї къѣѣѣ а маї бѣнѣтѣї персоанеле ши аѣѣрїле алѣтѣра ш. а. ш. а.

О дїсѣѣѣѣ вїе с'аѣ ескѣт антрѣ Грѣчї а- сѣпра пѣнѣтѣлѣї: къте касе лїѣїѣїѣїѣїѣї сѣ дїѣѣ єї, ѣна сѣѣ дѣѣ. Адѣѣнѣреа націоналѣ се ва фѣче ан палѣтѣла, ѣнде лѣѣѣїсе рѣѣеле Ого пѣнѣ ан вара трѣкъѣѣ. — Ынїї Грѣчї къѣѣѣѣ а анчїпѣ дїсѣаѣрїле къ ачїеа, ка сѣ лапѣде аѣторїа де 60 мїліоане фѣкъѣѣ прїн гѣѣѣрнѣла де маї наїнте, къ къѣѣнѣт, къ ачїеа н'ар фї фолосїт цѣрїї. Асѣменеа фанѣѣ ар пѣѣѣа фоар- те ѣрѣт нѣмеле грѣчїск ши ар да анѣ ла моа- ра дѣѣшманїлор лор, карїї сѣ о щїе лѣншїї, къ сѣнѣт фоарте нѣмѣѣрошї, къ атѣт маї вѣр- тос, къ кът єї анкѣ н'аѣ прїа къѣѣѣѣ пѣнѣ анѣма пе алїїї.

Вїстїтѣла жѣѣрнал францоѣск „Рѣвїѣла де

